A SPECIFIC FEATURE OF COȘBUC'S POETRY: SYNTACTIC SYMMETRY

Radu Drăgulescu

Assist. Prof., PhD, "Lucian Blaga" University of Sibiu

Abstract: A unique feature of stylistics of Coşbuc syntax consists in symmetry. A sporadically process in Romanian literature, in Coşbuc's poetry we meet absolute syntactic symmetry, the syntactic structure that has in its composition the same units, but inversate. Symmetry can be found within a phrase or, more rarely, within a sentence.

A very common form of symmetry found both in Coşbuc's poetry and in the popular one, where the poet, most certainly, was inspired in this regard is the relative symmetry. The constructs are extremely well done, showing artistry of the poet. Syntactic symmetry is doubled by the semantic one, built by antinomy.

Keywords: syntactic symmetry, George Coşbuc, linguistics, stylistics, expressivity

O particularitate inedită a stilisticii sintaxei lui Coşbuc constă în simetrie[1]. Procedeu sporadic în literatura română, în poezia coşbuciană întâlnim simetria sintactică absolută, acea structură sintactică în alcătuirea căreia intră aceleaşi unităţi, dar inversate: Al ei suflet e furtună, noapte e gândirea ei (Regina ostrogoţilor).

Simetria absolută poate fi întâlnită în cadrul unei fraze sau, mai rar, în interiorul unei propoziţii. Simetria absolută predicat – subiect – subiect – predicat nu se poate realiza în propoziţie, care prin definiţie nu poate avea decât un singur predicat. Simetria absolută poate fi numai cuprinsă în interiorul propoziţiei, făcând parte, alături de alte elemente, din structura acesteia. Ea nu poate constitui, singură, o propoziţie.

În lucrarea, Un aspect al sintaxei poetice la Coşbuc: Simetria, autorii oferă un exemplu în acest sens, dar el nu este corect, întrucât nu avem a face cu o simetrie absolută. Simetria se

[1] A se vedea şi studiul lui T. Vianu, Observaţii asupra limbii şi stilului lui A.I. Odobescu, în Opere, vol.IV, Bucureşti, Editura Minerva, 1975; G.I. Tohăneanu, Studii de stilistică eminesciană, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1965; Gh. Manciu şi Silvia Rogobete, Un aspect al sintaxei poetice la Coşbuc: Simetria, în Limbă şi literatură, XI, 1966, p. 79-88.

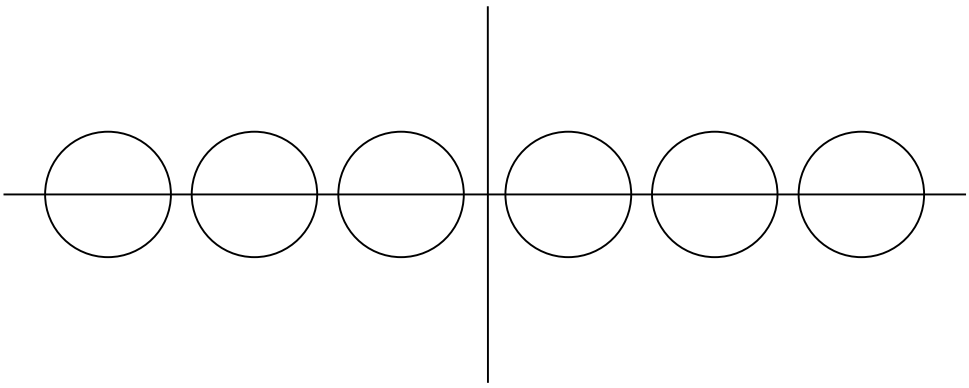
BDD-V2041 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 05:13:30 UTC)

realizează, de această dată, în semantică, simetrică fiind numai poziționarea antonimelor, ca determinante ale unor substantive, faţă de axa de simetrie:

conj. coord. – subiect – predicat – circumstranțial de mod –
compl. dir. – atr. adj. – atr. adj. – circurmstanțial de loc.

Şi ele râdeau scuturând
Flori albe din negrele plete.
(Romanţă)

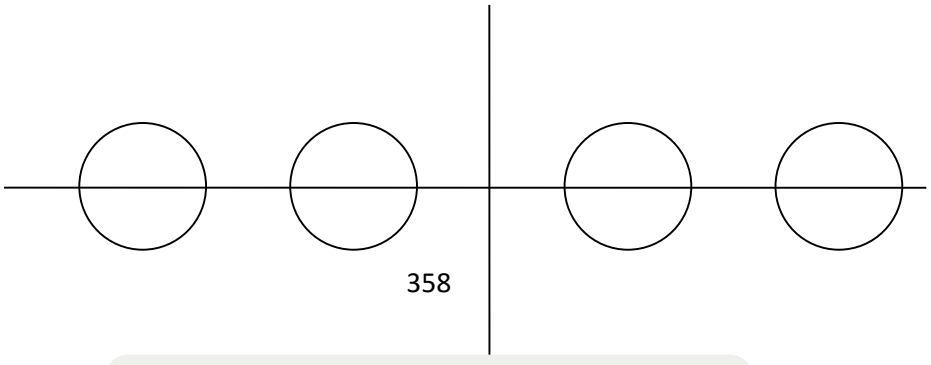
În frază, simetria absolută este însă frecvent întâlnită:
(Şi) strânge-n braţ pe Fulger, pe Salba-n braţ o strânge (Fulger)

(Si) P CL CD CD CL P (Si)
0

(V) strânge -n braţ pe Fulger pe Salba -n braţ o strânge (V)

În poezia Costea întâlnim următoarea frază, compusă din propoziţii eliptice de predicat: Eu în foc, sub cruce tata

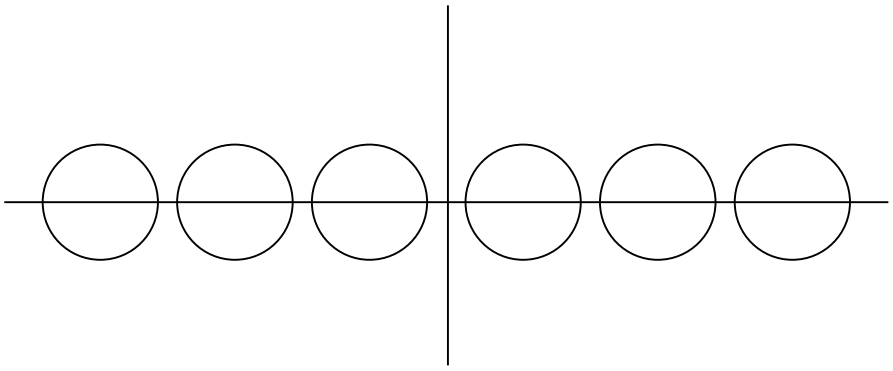
BDD-V2041 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 05:13:30 UTC)

S (P) CL CL (P) S

0

Eu (sunt) în foc sub cruce (este) tata

Fiindcă imită procedeele creaţiei populare, poezia Costea prezintă mai multe simetrii de acest gen: Gândul fulgeră cu zborul, / Dar mai fulger zboară dorul...

0

S P CM CM P S

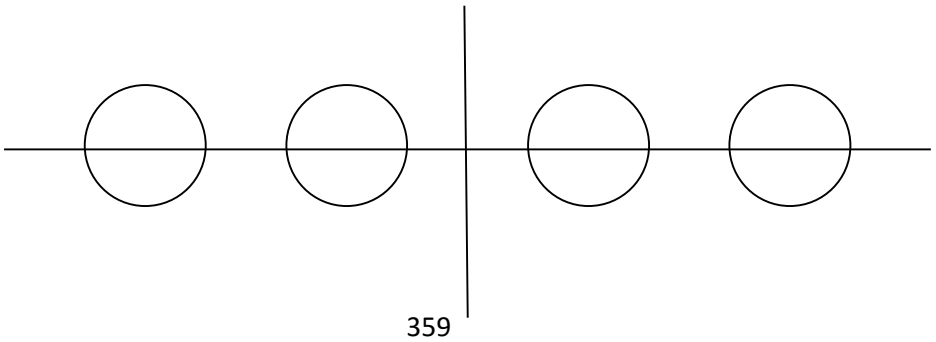
Gândul fulgeră cu zborul (dar)mai fulger zboară dorul

Schimbarea valorii gramaticale la care a recurs poetul conduce la un spor de expresivitate. Verbul fulgeră devine adverb provenit din substantiv, la gradul comparativ de superioritate, iar substantivul zbor va fi transformat în verb.

O altă frază de acest gen aflăm în Tulnic şi Lioara:

Să coşi a ta cămaşe din flori din cruciţă,

Pe margini cu mătasă, cu sârmă la prinsori

BDD-V2041 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 05:13:30 UTC)

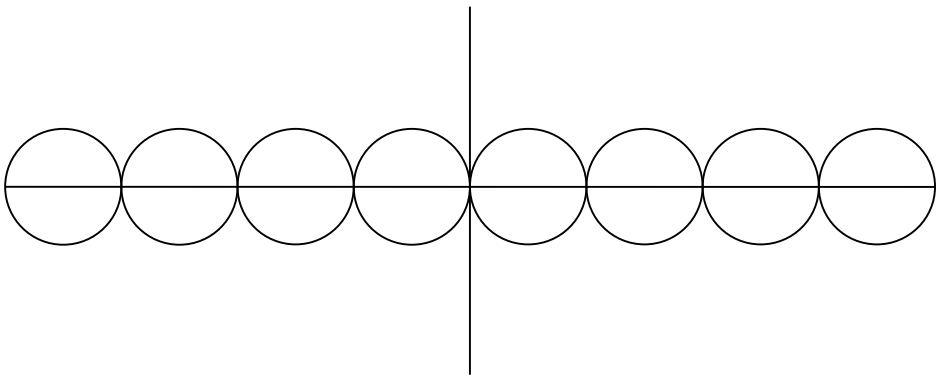
0

CL CInst CInst CL

Pe margini cu mătasă cu sârmă la prinsori

Din acest tip de structuri simetrice decurge paralelismul, o figură de stil sintactică extrem de îndrăgită de Coşbuc. În consecinţă ea apare foarte frecvent în creaţia sa:

(Părinţii s-ar duce) Să bată câmpi şi codri, să bată deal şi vale
(Tulnic şi Lioara)

0

P CD conj. CD P CD conj. CD

Să bată câmpi şi codri să bată deal şi vale

[legionarii romani] Ies grabnici ca furtuna şi tari ca răzbunarea
(Jertfele împăcării)
Copila sta-n fereastră, frumoasă cum e luna
Pe buze purtând zâmbet, pe cap purtând cununa
(Fata craiului din cetini)
Ea mergea căpşuni s-adune,
fragi s-adune
(Supţirica din vecini)
Capul foc şi gândul pară

BDD-V2041 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 05:13:30 UTC)

(Costea)

Din ochi albaştri de cicoare
Pe sânu-i alb de ghiocel
Curg lacrimi calde-acum!
(Brâul Cosânzenii)

Pe-un larg adânc al mării,
Spre adâncul larg al zării,
Se duc corăbii multe.
(Legenda rândunelei)
Să dorm şi eu de-a pururi, să dormi şi tu de veci
(Somnul codrilor)

În balada Ceas-rău întâlnim paralelismul sintactic în fiecare dintre cele 17 strofe ale poezei:

Fata toarce; stând pe prag
Fata toarce;

Nina cântă; cu mult dor
Nina cântă,

Mă-sa vine; lângă ea
Mă-sa vine.

... fata-ngălbenea
Tot mai tare; ea strângea
Tot mai tare
Pumnii săi...

Alteori această figură de stil se poate constitui din construcţii mai complexe, implicând un număr crescut de propoziţii:

BDD-V2041 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 05:13:30 UTC)

Umplând a lumii goluri, golind a mării plinuri,
Ei mor deplânşi de-o gintă şi, chiar să moară-n chinuri,
Nicicând nu mor întregi!
(Non omnis moriar!)

Să dorm şi eu de-a pururi, să dormi şi tu de veci
(Somnul codrilor)

Un cuptor e roşul soare
Şi cărbune sub picioare
E nisipul
(În miezul verii)

Totuna e dac-ai murit
Flăcău ori moş îngârbovit,
Dar nu-i totuna leu să mori
Ori câne-nlănţuit
(Decebal către popor)

Nu-i nimeni drac şi nimeni sfânt!
Credinţa-i val, iubirea vânt
Şi viaţa fum!
(Moartea lui Fulger)

Şi-ntrebat-a finii
Şi-a-ntrebat vecinii
Şi-ntrebat-a fraţii
Şi-a-ntrebat cumnaţii
(Draga mamei)

O formă a simetriei foarte frecventă atât în poezia coşbuciană, cât şi în cea populară, de unde poetul, mai mult ca sigur, s-a inspirat şi în acest sens, este simetria relativă:

De la mişei a smuls averea
Şi-a smuls de la tirani puterea
(Ex ossibus ultor!)

BDD-V2041 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 05:13:30 UTC)

0

CI	P	CD	conj.	P	CI	CD
De la mişei	a smuls	averea	şi-	a smuls	de la tirani	puterea

Un alt exemplu elocvent sunt următoarele versuri din Trei, Doamne, şi toţi trei:

Nădejdea caldă-n el slăbea
Pe cât creştea de rece gândul

Construcţia este extrem de bine realizată, dovedind măiestria artistică a poetului. Simetria sintactică este dublată de aceea semantică, realizată dintr-o serie de antinomii:

a. nădejde (plan psihologic) – gând (plan raţional, psihic)
b. cald – rece
c. slăbea - creştea

În Moartea lui Fulger, tot pe baza simetriei relative, se construieşte această întrebare retorică: Cum pier mişeii, dacă pier / Cei buni aşa?

Dacă principiul creativităţii funcţionează în sensul instituirii unui nou sistem de semne, în interiorul, este adevărat, dar în opoziţie funcţional-semantică cu sistemul limbii naţionale, în strânsă legătură cu recuperarea esenţei originare a limbii – de spaţiu în care fiinţa umană intră în comunicare cu lumea – textul se defineşte prin expresivitate poetică”[2].

Expresivitatea nu este, în fond, un concept anexat limbajului poetic, ci inerent lui. Expresia poate dobândi în cursul comunicării mai multe valenţe. Informaţia interesează enunţul lingvistic deoarece semnele sunt purtătoare de semnificaţii. Căutând „îndărătul semnelor motivarea întrebuinţării lor în funcţie de un conţinut de gândire care a impus utilizarea lor”[3] observăm că expresivitatea poetică reprezintă o calitate fundamentală a limbajului artistic, subordonată funcţiei estetice a limbii şi manifestată într-un context, „în

[2] Dumitru Irimia, Introducere în stilistică, Iaşi, Editura Polirom, 1999, p. 16.
[3] Ibidem, p. 7-8.

BDD-V2041 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 05:13:30 UTC)

vederea realizării unui acord, perceput de cititor ca pregnant şi desăvârşit, între mijloacele lingvistice individuale şi sensul comunicării artistice[4].

Ladislau Galdi[5] arăta că expresivitatea lingvistică şi cea poetică îndeosebi se sprijină pe însuşirea semnificantului de a funcţiona ca simbol pentru un alt semnificat. Caracterul sugestiv al reprezentării este rezultatul acestei percepţii duble ce însoţeşte fenomenul reprezentat. Şi, deoarece simbolul nu este niciodată total arbitrar şi vid, alegerea lui adecvată constrânge cunoaşterea conceptuală să dea semnificaţiei forma imaginii sugestive”[6]. Prin urmare, expresivitatea poetică constituie nu numai facultatea limbajului de a spori forţa de comunicare a cuvântului, „ci însăşi această forţă realizată în actul armonios al potrivirii celor două laturi ale cuvântului, care fac posibilă reprezentarea profundă şi revelatorie a ideii ca imagine, în formele gândite de autor”[7].

Caragiale[8], scriitor de geniu, cu un formidabil simţ al limbii, hotăra, că întotdeauna cuvântul poate avea un singur loc într-o frază. „Şi dacă n-ai ştiut să-l pui la locul lui, întreaga frază se năruie, ca o clădire în care un singur bloc de piatră a fost aşezat rău. Ca să ştii să-l aşezi, trebuie să cunoşti meşteşugul, trebuie să-l înveţi, căci în toate meseriile trebuie să începi a fi ucenic, iar nu să încerci să fi deodată meşter”.

În opera lui Coşbuc, strofa dezvoltă complet o idee, fiind din punct de vedere semantic, sintactic şi melodic o unitate deplină, cu înţeles de sine stătător. Melodicitatea, simetria, echilibrul sunt pentru George Coşbuc tot atâtea principii ale artei poetice. El nu concepe dezordinea, versul liber, structura amorfă a textului poetic: „Cu mult mai puternic s-a simţit nevoia de a împărţi poezia în strofe din cauza melodiei, căci, de obicei, poeziile lirice se cântă. Melodia are o anumită lungime – fraze, cum se numesc în muzică – şi ea se repetează. Este deci natural ca versurile cântate să conţină o idee întreagă pe care s-o isprăvească deodată cu melodia, şi să înceapă altă idee deodată cu repetarea melodiei. De aceea trebuie ca şi strofa să aibă anumită lungime – de-aci s-a născut trebuinţa ca toate strofele să fie la fel de lungi. În rimă, poezia, ca lucru de artă, trebuie să impună prin regularitatea formelor, prin ritmul proporţiilor singuraticilor părţi, de-aci urmează că strofele au să fie întru totul construite la fel, precum la fel sunt coloanele într-un templu. Acelaşi număr de versuri, acelaşi

[4] Ibidem, p. 10.
[5] Ladislau Galdi, Introducere în stilistica literară a limbii române, Bucureşti, Editura Minerva, 1976, p.13.
[6] Ştefan Munteanu, Stil şi expresivitate poetică, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1972, p. 118.
[7] Ibidem, p. 120.
[8] C. Săteanu, Muşchetarii Literaturii Române Moderne, Iaşi, Poezia Bună, 1939, p. 26.

BDD-V2041 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 05:13:30 UTC)

fel de rime şi la fel aşezate. Poetul, întrucât nu e silit de felul poeziei, de materialul pe care-l tratează, face strofele după placul lui, însă toate identice”[9].

Preocupat mereu de forma perfectă a poeziilor sale, Coşbuc, deşi pare a nesocoti conţinutul, realizează prin mijloacele prozodice a adevărată artă a exprimării, obţinând valenţe stilistice şi sensibilizând cititorul prin meşteşugul aranjării versurilor în strofe şi a rimelor în versuri.

Preocuparea pentru varietatea ritmică şi strofică trădează sensibilitatea autorului şi corespunde unor necesităţi interioare[10]. Poetul, salvând forma perfectă, sacrifică ideile şi conţinutul poeziilor. Sintaxa coşbuciană se îngrijește mai degrabă de o dispunere grafică ornamentală decât de transmiterea unei idei.

BIBLIOGRAFIE:

Adam, Jean-Michel, Lingvistică textuală. Introducere în analiza textuală a discursurilor, traducere de Corina Iftimia, Iaşi, Institutul European, 2008.

Bruns, Gerald, L., The material of Poetry. Sketches for a Philosophical Poetics, Athens, Georgia, University of Georgia Press, 2005.

Coşbuc, George, Mss. Academiei, 2925, f. 224, verso, apud Paul Cornea, Forme strofice în poezia lui George Coşbuc, în Limba română XVI, 1967, nr.2, martie - aprilie.

Cureton, Richard. A Temporal Theory of Poetic Syntax http://www2.bc.edu/~richarad/lcb/wip/rc2.html

Galdi, Ladislau, Introducere în stilistica literară a limbii române, Bucureşti, Editura Minerva, 1976.

Irimia, Dumitru, Introducere în stilistică, Iaşi, Editura Polirom, 1999.

Jakobson, Roman, Poetică şi stilistică, în Probleme de stilistică, Bucureşti, 1966.

Katz, Seth, R., The Poetic Use of Sentence Fragments http://www.eiu.edu/~ipaweb/pipa/volume/katz.htm

Manciu, Gh. Silvia Rogobete, Un aspect al sintaxei poetice la Coşbuc: Simetria, în Limbă şi literatură, XI, 1966, p. 79-88.

Munteanu, Ștefan, Stil şi expresivitate poetică, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1972.

Săteanu, C., Muşchetarii Literaturii Române Moderne, Iaşi, Poezia Bună, 1939.

[9] George Coşbuc, Mss. Academiei, 2925, f. 224, verso, apud Paul Cornea, Forme strofice în poezia lui George Coşbuc, în Limba română XVI, 1967, nr.2, martie - aprilie, p. 142.
[10] Octav Şuluțiu, Introducere în poezia lui George Coşbuc, Bucureşti, Editura Minerva, 1970, p. 177.

BDD-V2041 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 05:13:30 UTC)

Şuluţiu, Octav, Introducere în poezia lui George Coşbuc, Bucureşti, Editura Minerva, 1970.

Tohăneanu, G. I., Studii de stilistică eminesciană, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1965.

Vianu, Tudor, Observaţii asupra limbii şi stilului lui A.I. Odobescu, în Opere, vol.IV, Bucureşti, Editura Minerva, 1975.

Victor, Lucien, Grammaire et Poésie, 2007 http://semen.revues.org/5953#tocto1n4.

BDD-V2041 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 05:13:30 UTC)